

БЕЈРУТ – Талас протеста који је захватио арапски свет довео је западне силе у ситуацију да размишљају о ревидирању спољне политике у региону, која се сувише дуго заснивала пре свега на очувању сопствених интереса, а сасвим мало на јачању демократских принципа, сматрају политички аналитичари.

"Пред нама се одиграва распад старог арапског система и рађање новог, а тај процес би могао да траје месецима, па и годинама", сматра професор политичких наука на париском универзитету Катар Абу Дијаб.

"Једно је ипак, сигурно, демократски цунами се неће зауставити", додао је он.

Тај професор је оценио да је "арапска омладина која је изашла на улице приморала западне земље да схвате да режими које су оне подржавале нису вечни и да је потребно да ослушкују и глас народа, а не само да се брину о својим економским интересима".

Демократски талас захватио је прво Тунис, где је у "јасмин револуцији" збачен председник Зине Ел Абидин Бен Али, након 23 године владавине. Талас се затим проширио на Египат свргавањем са власти председника Хоснија Мубарака након три деценије. Ти потреси су се затим као лавина прелили у Либију, Јемен, Бахреин, Јордан ...

Локалне власти су биле потпуно затечене и неспремне пред таласом протеста који је истовремено довео у питање и спољну политику западних земаља које су страхујући од радикалног исламизма, деценијама подржавале аутократске режиме што не маре за људска права и демократске принципе.

"Арапски режими су убедили Запад да их у случају њиховог пада очекује радикални исламизам, али очигледно су у томе погрешили", сматра директор Института за Средњи исток са седиштем у Бејруту Пол Салем.

"Исламисти јесу били присутни на протестима, али су итекако свесни да слогани о слободи, модерном свету, различитости и демократији, које су револуционари узвикивали, нису оно за шта се они залажу", додао је он.

Аналитичари истичу такође да је Западу недостајала визија што их је омело да препознају прве знаке незадовољства.

"Постојао је невероватан фактор изненађења за западне земље ... јер су политичке вође у арапским земљама биле њихови једини преговарачи", сматра Ањес Левалоа ауторка књиге "Средњи исток, упутство за употребу".

Левалоа сматра да су Запад занимале "искључиво две ствари: борба против исламизма и борба против имиграције" и додаје да је "сада потребно почети дијалог са новим преговарачима, створити везе и атмосферу поверења".

Главно питање данас јесте који су то нови гласови који ће се појавити након ових потреса. Док неки аналитичари страхују да би на наредним изборима исламистички покрети могли да ојачају, дотле су бројни они који имају поверења у снагу демократских промена.

"Вероватно је да ће потреси допринети одређеном јачању исламиста на наредним изборима, али не верујем да ће њихов број у будућим парламентима бити значајан", оцењује професор Салем.

Главни тест у будућности биће однос нових власти према Израелу, као и енергетски интереси западних земаља у том региону.

Суочени са новонасталом ситуацијом, Вашингтон и његови савезници немају другог избора осим да прихвате умеренији приступ, пре свега у решавању израелско-арапског спора, сматра Дијаб.

Он каже да "демонстранти желе стварање нове регионалне равнотеже која ће поштовати правду и једнакост што би се показало на пример и стварањем палестинске државе".

(Бета-АФП)